

Middelen ghenen die

dese seggenwoordige sullen sien ofte
 hoozen-lesen / Doen te wefene die
 Kibdrichchap / Edelen ende Scer-
 den van Hollandt / representerende
 den Staten vanden seluen Lande
 dat aenmerckende thuren beroepe
 ende late is staende / by alle goede
 wegen ende middelen / sonderlinge
 in dese seggenwoordige gheselkenisse
 des tijds / te doen voozien segghens
 alle onordeningen / misbruycken en
 misverstanten dese onder den Inghesetenen ende onderlaten der
 selker Lande souden mogen veroorzaecken / enige swaricheden /
 processen / ofte gheschillen ende dien volghens onrust / partijdich-
 heyt / tweedracht ende onsenicheyt / toe verachtlinge / niet alleens
 sijn vande gemene ruste ende welvaert / maer oock vande waer-
 achtighe dienst ende eere van Godt almachtygh. Ende beinuden-
 de sulckis de voornomde Staten motter datde daghelijck ver-
 scheyden elacken / rechtvoorderinghen / confusie ende gheschillen
 ontstaen ende te rijfen tusschen de Inghesetenen ende onderdanen
 der vooz. Landen / daer dien inden zaeken / namentlijck vande
 houwelicken / erffenissen ende bekerffenissen / opre vercoopinghen /
 opdrachten / veronderpanden ende verhuuren / midelgaders den
 vachters ende bruyckers vande landen ende andere. onroerende
 goederen / doch int maken van braven / Registers / ende schyften
 daer toe dienende ende behoorende / insgelijck int berckenen van
 den tijde / ende datum vande jaren / vande vooz. ende alle andere
 braven / schyften / acten en contracten (daer inns tot noch toe ver-
 scheyden stile ende maniere van dateren inden seluen Landen is
 ghebruyck) ogheen glijckiche / eenderhande ende vaste voer / oorde
 nochte wech is gestelt ofte onderhoude / minner / hoewel de vooz-
 schyften zaeken belangende / soo by verscheyden rechten als by ee-
 nighe oude voozgaende ordonnancien ende placaten eensdeels
 voozien is geweest / dat nochtans eenige der selfder rechten ende
 ordonnancien / ofte deure eenighe quade in gheboorde ghetwoorte /
 ofte by verloop van tijde in ongheruyck zijn gecomen / ende niet
 achtervolcht / anderon vooz desen tijde zijn verespichende naerder
 interpretacien / verclaringhe / vernieuwinghe ofte vermeerderinghe /
 tot beter onderhoudt vande Politye ende staet vanden Lan-
 den

Ordonantie

4 den ende inrecht gherechticheit der Inghesetenen van dien: H:eb: den daeromme de Ridderfchap / Edelen / Steden ende Staten boozghenoemt / by adbyle ende deliberatie vanden preliberende ende andere Raden ouer Holland / Zeelandt ende Vrielandt booz ewich Edict gheordonneert ende ghesatueert / ordonneeren ende statueren by desen.

3.

**Houtwelijche
naer.**

Erst aengaende den Houtwelijchen state / omme te boozien op d'ongheregeltgheden die daghelick so langher so meer ghepleecht worden / inde versamelinghe van verscheden persoonen / en daer op alsulcke ordynde ende regule te stellen / waer mede een pechelic in zinn onghemoet ofte ghesintheit mach worden voldaen / ende dat de goederen ende erckenissen sonder swarichede oft processen / moghen volgen den genen die daer toe geraect ende gefondeert zijn.

ij.

**Wic booz
ghechte luyden
ghelicht
ben waerben.**

Dat van nu booztaen alle persoonen mactanderen in graden van maechfchap ofte affiniceit hier naer verclaert ende verboden niet bestaende / van wat state / condie / ghenoot / ofte ghesintheit die zijn / die ten tijde vande publicatie van desen / als ghechte luyden te samen sullen huyl / houden / wonen ende conuerfieren ghelijck alle andere die inder kercken ofte booz eenige publijcke persoonen in te samen wooninge / huyl / houdinge ende conuerfatie / als ghechte persoonen zijn ghecreden / by eenen vegelijcken ghelichten / gheacht ende ghereputeert sullen worden / ghelijck sy ghelichten / gheacht ende ghereputeert worden by desen / booz ghechte te persoonen / in allen schijn / oft sy booz de Magistrate / ofte booz de kerckendienaren ofte andere publijcke persoonen / haer trouwe openbaerlijck hebben ghegheuen ende bekent gemaect: ten ware deselue / ofte eenighe van hen luyden niet booz de Magistrate / ofte booz den kercken dienaren haer trouwe belooft ende bekent ghemaeckt hebbe. Daer by hen beuonden helwaert / dewelcke binnen den tijde van drie maanden nae de publicatie van desen / ghelichten sullen zijn te compareeren booz de Magistrate van haer woonplaets / ende de selue haer swaricheit te kennen geuen omme daer op ghelet ende ghebaen te worden naer behooren / Welkerstaende dat de ghene die booz de Magistrate / ofte kercken dienaren haer trouwe niet bekent gemaect hebben als boozen / ende nochmans inde booz / te samen wooninge / huyl / houdinge ende conuerfatie als ghechte luyden begeren te bliuen / wy ende toeghelaten sal zijn / ghelijck by desen hen hebben by ende toegelaten wort / booz de expiratie vande booz / drie maanden te maect

ken alsulcke houtwelckere boozwaerden/als hencluyden goetdun-
ken sal. Ende worden nues dien oock booz gherechte ende getrou-
de verloonen ghehouden/alle de gene die geduerende de verloo-
gginghe wt laecke van Religie inde landen van herwaerts oue-
re malcanderen alhetrouc ende als gherechte verloonen / tzy wt or-
te binnen de boozsz. landen namen ghewoont hebben/hoewel sy
hare trouwe inderkercke/ouermits de diuerticept vande Religie
niet en hebben bekenet ghenoeck / ende niet tegenstaende cenige
vande selue verloonen zijn ouerleden/alles in allen schijn of zy ten
tijde als sy aen malcanderen ghetrouc ende in huyshondinge ghe-
weden zijn/inder kercke hare trouwe bekenet gemaect hadden.

ijf.

Ende de gene die hen nae de publicatie van desen ten Houtwe-
licke ofte in Echten staet sullen willen begheuen/ sullen ghehou-
den zijn te compareren booz de Magistraten ofte Kerckendiena-
ren vande steden ende plaetsen haender residentie / est aldaer ver-
loecken dat hun ghegunt sullen worden drie sonnendaechliche ofte
merckdaechliche gheboden te doen inder kercken/ van t Raede-
huys ofte andere plaetsen daer trecht ghehouden wordt / op drie
sonnendagen oft merckdagen den anderen volcende:welcke ge-
boden gegunt ende gedaen sullen worden/ ten eynde een pegelijc-
ken die eenighe letselen ofte hindernissen/ tzy van bloede/ swager-
schap ofte boozgaende beloeften/waer deur t houtwelckich egeenen
boozganck en loude behooren te hebben wil boozwenden / tselue
mach doen:behoudelijck nochtans dat de selue gheboden niet ge-
gunt noch ghedaen en sullen worden / als de ghene die tselue ver-
loecken beneden haere jaren zijnde/te weten/ jonge geselken bene-
den hare vijftentwintich / ende de jonckie dochteren beneden hare
tuintich jaren/ten zy de selue den Magistraten ofte kercken die-
naren vertoonen het consent van hare ouders ofte den lancxtle-
uende der seluer (indien sy eenighe hebben:) maer indien eenich
jonck- man ofte jonghe- dochtere bouen de bodsz. vijftentwintich
ende tuintich jaren respectiue oude wesende/ ende ouders heb-
bende/ vercochten de boozsz. sonnendaechliche gheboden / sonder
te doen bliicken van heure booznoemde ouders consent: Zoo sul-
len de boozsz. Magistraten ofte Dienaren booz tyoclameren van
de boozsz. gheboden/ ghehouden zijn de ouders vanden requirant
ofte requirante/booz hen t' onchieden/ est in gheualle d' ouders bin-
nen veertien daghen naer d' insinuatie aen heurcluyden persoon
ghedaen/ wepgheren ofte in ghebreke bliuen te commen / sal de
selue wepgeringe ghehouden worden booz consent/ ende sullen de

Wande gebo-
den te geuen.

Est dat te
moegh maect.

voorz. Magistraet ende Dienaren voorsz. mogen procederen tot
 doen vanden voorsz. proclamanten ende gheboden/ maar indien
 de voorsz. ouders compareren/ en eenige redenen allegeren/ waer-
 omme zynnen mit voorsz. verlichte Houwelijcke niet en willen
 consenteren/ ende daer toe by de voorsz. Magistraet ofte Kercken-
 dienaren niet geinduceert en connen worden/ so en sullen de voorsz.
 schein Magistraet noch de Dienaren de voorsz. jonghe luyden
 niet mogen trouwen/ noch te samen voegen/ voorsz. dat hyden col-
 legie vande Magistraet/ met kennisse van zaecken tselde sijn luy-
 den worde gheordonneert. De voorsz. gheboden ghedaen zijnde/
 ingeballe daer teghens gheen wettelyck wederlegghen is ge-
 vallen/ sullen de personen by de Magistraeten ofte Kercken-
 dienaren ghetrouwt worden/ volgende d'ordonnantien die inde Kercken
 ghebruyct worden/ ende die den Magistraeten daer toe byden
 voorsz. Staten ouergesonden sullen worden. Alle de gene die sijn
 nae de publicatie van desen/ anders in huyshoudinghe ende te sa-
 menwooninghe by malcanderen sullen voegen ende conuuleren/
 als echte luyden/ sullen voorsz. d'eerste maent dat sy te samen huys-
 houden ofte wonen/ verbeuren elck een mulcte van vijftich pon-
 den van xl. grooten pont/ inde tweede maent dat en bouen noch
 een mulcte van hondert pondē/ inde derde maent een mulcte van
 twee hondert ponden/ t' appliceren den hooft-officier/ den armen
 vande placete/ ende den aenbringer elck een derde paert/ ende soo
 veer sy langer by den anderen bliuen/ sullen voorsz. den sijde van
 vijen jaren buyten lande van Hollandt ende Vrielande gheban-
 nen/ ende bouen dien in hare goederen ghemulctect worden nae
 de qualiteyt vanden personen.

poens fornicati-
 onis

liij.

Ende alsoo volghende de Goddelijcke/ natuerlijcke / ende bes-
 cheuen rechten/ inden heyligen Echten staet als in eene ordenu-
 ghe Gods/ tot eerlich onderhoudt ende verbruydinghe des men-
 schelicken geslachts/ ingestelt tusschen den ghenen die malcande-
 ren in bloede ofte swagerschap binnen sekeren grade sijn bestaen-
 de/ verboden is Houwelijcke te contracteren/ ende dat wel crni-
 ge verscheydenheyt ende dupsticheydt inde beuelieninghe der sel-
 uer graden/ bysonder van maechschap vande syde connende/
 wort beuonden: Soo ist dat de Staten de verboden graden hier
 nae hebben doen werycken/ ten eynde eenen peggelijcken des te
 beter daer van mach worden onderdicht ende egheene ignoran-
 cie en ppretenderen. Ordinerende ende verbiedende ouer sulcx dat
 egheene personen van wat qualiteyt/ conditie ofte ghesintcheyde
 sy sijn/

de. men. bijt
 in. v. d. s. j. p. p.

sy sijn / binnen de naelgkende wtgedruet graden malkanderen in bloede ofte affiniteyt bestaende / sijn en sullen moghen gheboecht worden / nochte eenichsints malkanderen trouwen / op pene dat de selfde niet alene van ontwaerden gehouden / maer oock zpluyden in lijf ende goet ghetraft sullen worden / sulcx naer beschreuen rechten teghens den incestueusen ende bloetschendigen is ghestatueert.

b.

Inden eersten en mogen niet trouwen eenige ascendente met heure descendente / te wete a / Onders ende kinderen opwaerts en nederwaerts gaende in infinitum.

b.

Inghelijcx niet Broeders met hare Susters ty van volle oft halve bedde.

b.

Ten verden en moghen niet trouwen de Somen met heure Nichten / dat is met heure broeders ofte susters kinderen / oft kints-kinderen / ende descendente: nochte inghelijcx de Doepen met heuren Neue / dat is met heuren broeders ofte susters sone / nochte kints-kinderen ofte descendente beyde in infinitum / also Somen ende Doepen ten respecte van heure doopsz. nichten ende neuen / staen inde plaecte van vader ende moeder.

b.

Ende soo vele alst aengaet de graden van affiniteyt ende swa- graden van affiniteyt. gherichap / alsoo de bandt des Houtwelijcx alsulcke gemeenschap mede byenght / dat manne ende wijf naer eene en sijn / soo ist inghelijcx verboden ende gheinterdicert / dat de man met egeene bloedverwanten ofte maghen van zijns ouerleden huysvrouwe noch de vrouwe met egeene bloedverwanten ofte magen van haeren ouerleden man / den seluen man ende vrouwe binne de doopsz. wtgedruete graden bestaende / malkanderen niet en sullen trouwen / op ghelijcke pene van ontwaerde en straffe in lijf ende goede als boozen. Namentlijck dat egeenen man trouwen en mach niet sijn schoondochter / dat is mette naegelaten weduwe zijns soons / noch mette weduwe van zijns soons ofte dochters sone / ende soo boorts nederwaerts / oft niet egeene weduwe eenighe zijner descendente: gelijk oock egeene vrouwe trouwen en mach niet haeren schoontone / dat is mette man van haere ouerleden dochter / noch metten man van haers soons ofte dochters dochtere / ende alsoo vervolghende met egeene man getweest hebbende van eenige haere descendente.

Inlge

ix.

Ingelijckx egheene man mach trouwen met sijn stiefdochter/ dat is mette voordochter zijnder sijnz vrouwe/ noch met eenighe van de selue sijne voordochteren descendenten: gelijck oock egheene vrouwe trouwen en mach met haer stiefson: dat is mette voordochte van haeren overleden man/ noch met eenighen descendenten vande selue hare stiefsonen.

x.

Item egheens man mach trouwen de nagelaten weduwe van sijnen overleden broeder/ noch egheens vrouwe den man van hare overleden suster.

xi.

Hierenbouen en mogen niet trouwen de man met de weduwe zijnder neue/ dat is met de weduwe van zijns broeders ofte susters son: noch mette weduwe van eenighe zijne broeders ofte susters descendenten: gelijck oock egheene vrouwe trouwen mach mette nagelaten man van hare nechte dat is mette weduwe van haer broeders ofte susters dochter/ noch mette man van haere eenige broeders ofte susters kinders- kinderen ende descendenten.

xii.

Wilt ghebas
den een cause
hantinge
scrijps ofte
affinitiept te
separeren.

Ende alsoo int aengaen ende contraheren vanden heplighen Echten Raet/ bysonder goet regard dient genomē / dat tselfde geslechter in adereerbaerheyt/ ende dat alle confusien der voorsz. graden (daer deur groote swaricheden inde successien en arbedantsrijken) verhoedt worden/ Soo ist dat de voorsz. Statē ordonuerē/ dat indien eenighe persoonen versochde haere gebodē onnue tsaek ghevoecht te worden/ de welke nochtans de gedeputeerde vande Magistraten ofte kercken-dienaren soude bedunckē/ dat ten respecte vande voorsz. eerbaerheyt/ ende onnue confusie van graden te schoutwen/ niet en behooren tsaen ghevoecht te worden/ daer als van de voorsz. gedeputeerde ende kerckendienaren tselfde de Ouercheyt/ daer toe te stellen/ sullen aengeuen/ ende mette voorsz. versochte proclamanten supersederen / onnue middeler tijde met kennisse van saecken/ tselfde metter Ouercheyt toegelaten ofte geweygert te worden/ soo als naede Goddelijcke ende ciuile rechten beuonden sal worden te behooren.

xiii.

Wilt ghebas
den een cause
hantinge
scrijps ofte
affinitiept te
separeren.

Verclarende alsoo by desen nu en van onwederen ende niet te mogen bestaen/ de houwelijcken die niet inder manieren voorsz. en sulken worden recontraheert ende gecelebreert/ ende dat de gheste die inde voorsz. heuen graden van bloede ofte affinitiept makende

vande Polityer.

anderen bestaende / hier naemaels niet teghenstaende de boozs.
verboden souden vermerck in houwelijcke te treden/ daer van son-
der verdach ofte dissimulatie ghestraft sullen worden / mette pe-
nen inde Goddelijcke ende beschreuen rechten / jeghens den ince-
stueusen en bloedschenders als boozen ghestatueert / sonder dat
oock t'placcaet byde Keyserlycke Maest. ghemaect inden jare
M. D. XL. nopende t'contracteren van houwelijcke/ van persoos-
nen beneden hare jaren zynde / ende de penen daer inne begrepen
hier mede verandert worden.

xliij.

Ende also de boozs. Staten mede onderriecht zijn/ dat de ouer-
spelen onbelet ende onghestraft bliuen binnen de boozs. landen/
deur dien d'Officier en Magistraten daer teghens niet en doen
haersupder deuoir als naer behooren/ hen excuserende dat wel eer-
tijts d'Officier en Pruisoeren respectiue by p'uentie / de ken-
nisse vande selue misden ende misdaden hen plegen t'onderwin-
den / sonder de selue groot te achten / ofte anders dan met lichte
ende cleyne gelsboeten te straffen / daer nochtans alsulcke schan-
delijcke sonden den toorne Gods verwecken ende ontrecken/ouer
den landen ende volcken/ daer onder die regneren ende ongestraft
gelaten worden/ daer van het wtgedruckte Godes woort/ ende alle
justozien menichsuldighe exempelen mede byenghen / Dat oock de
erghernissen/ confusien ende quade exempelen der ouerspeelders/
den Heydenen/ Keyseren ende Coninghen beweecht hebben/ den
ouerspeelders metter daedt te doen straffen : Soo ist dat de Sta-
ten booznoemt begeerende de boozs. ouerspele te beletten / mede
geordonneert ende ghestatueert hebben / ordonneren ende statue-
ren by desen.

Doot

xlv.

Inden eersten / los verre een echte man bevonden sal worden
van nu booztaen onerspel te bedriuen / tzy met eene onghehoude
ofte gehoude byouwe persone/ ofte een onghehoude man met ee-
ne gehoude byouwe/ dat de selue man als eerloos en mepneedich
metter daet verbeuren sal zijn officie ende staet/ indien hy eenighe
heeft vande boozs. staten / ofte binnen eenighe steden der boozs.
landen/ ende boozs. verclaert sal worden/ incapabel omme eenige
staet ofte officie binnen de boozs. landen ende steden te mogen be-
dienen: ende ingevalle tselve ouerspel ghedaen ende bedreuen is
van een echte man met een ghehilijckte byouwe dat daerenboven
zylpuden beyde gebannen sullen worden byt de boozs. landen/
den tijde van bystich Jaren.

xvi.

Maer indien het ouerspel is gecommiteert van een echte man met een ongheshoude vrouwe / sal de voozsz. man bouen de vooznoemde punitie van t' officie gecondemneert worden in een boete van hondert Carolus guldens voozde eerste reyse: ende daer naer meer daerinne delinquieren de / met bannissement van vijftich jaren / ende een boete van twee hondert guldens: en sal d' ongheshoude vrouwe sulcx gebelingueert hebbende / vooz d' eerste reyse te water en te broode geleyt worden / den tijt van veertien dagen / ende in dien sp. andermael beuonden wort sulcx te committeren / sal vooz den tijt van vijftich jaren gebannen wordē upton voozsz. Landen.

xviij.

Indiē eenich ongheshoude man met eenige echte vrouwe ouerspel bedrijft / sal de voozsz. man dē tijt van veertien dagen te water en te broode geleyt / en gecondemneert worden in eene boete van hondert Carolus guldens: ende so verre hy andermael sulcx commiteert sal eeuwelicken upton voozsz. landen ghebannen worden: en de vrouwe met een ongheshoude man ouerspel committerende / sal als bouen gebannen worden den tijt van vijftich jaren.

xviij.

Ende dat al onuermindert als sulcke rechte / als de geoffeneerde partijt sy man ofte vrouwe / segens den ouerspreelder competeert / loo tot schepdinge vanden houwelijcke als andersins naer rechten / loo oock hy desen verstaen worden in vigeur te bliuen / alle de straffen en penen inde keiserlijcke ende beschreuen rechten gestatueert / tegens alle crimen van ontschaecken / ontvueren / en bloetschenden ende dierghelijcke ghequalificeerde hoereren.

xix.

Belangert
de successie.

Wengaende d' erffenissen ende besterffenissen / hebben de Staten gheroguerert ende te niete ghebaen / derogueren ende doen te niet hy desen / alle beschreuen rechten / costumen en statuten inde voozsz. landen en Graefschappe van Hollandt en Vriesslant tot desen dage toe gebuyckit / nopende de besterffenissen ad intestato / en sonder dispositie van testamente ofte verclavinghe van eenighe wterste wille / pemant opcomende inde allodialle roerende ende onroerende goeder: v. d. onroerende ende statuerende dat van nu vooztaen / abomme ende tot allen plaetsen / so wel binnen de bestorten steden als inden boopen ende ten platten lande inden voozsz. lande ende graefschappe van Hollandt en Vriesslant / inden voozsz. besterffenissen / vooz een gemeene recht gebuyckit ende onberhouden sal worden tghene hier naer volcht.

Indena

vande Polityen.

xx.

Inden eersten / dat in alle erffenissen de kinderen ende andere ius representacionis. descendentē ofte inde rechte linie nedergaende / in infinitum haere ouderen sullen succederen in stirpes ende by representatie.

xxj.

Dat den seluen descendenten ontzekerende / vader ende moeder b' Onders by gtebcke van ascende ten sullen haer kinderen succederen. beyde noch in leuen zijnde haren kinderen vniuersaliter ende geheelijcken sullen succederen.

xxij.

Maer den selue alle beyde oft eene van beyde ontzekerende / sullen des ouerledens broeders ende susters / en der seluer kinderen en kintu-kinderen by representatie. kints-kinderen by representatie in alle de goederen succederen.

xxiiij.

Welverstaende dat halue broeders en susters ende haere kinde- Die halue broeders en susters sullen succederen. ren en kints-kinderen / als oock alle andere collaterale vzienden / maer van ene zijde den ouerleden bestaende / niet broeder en sullen succederen als elc met een halue handt / ende ouer sulcy naer aduenant dat sy den ouerleden van bloede zijn bestaende.

xxiiij.

Alle descendenten vader ende moeder / broeders ende susters / Successie van ouerl ende moepen mitsgaders hare kinderen / kints-kinderen en andere descendentē ontzekerende / dat aldan oomen en moepen vanden ouerleden en hare kinderen by representatie of in stirpes sullen succederen.

xxv.

Ten waere groote-vader ende groote-moeder van d'ene zijde Groote-vader en groote-moeder sullen voornemen ende moepen succederen. beyde te samen noch int leuen waeren / in welcken ghevalle sy den oomen ende moepen vande selue zijde / mitsgaders haer luyder kinderen / wesende der seluer groote-vaders endegroote-moeders kinderen / ofte kints-kinderen / ende nochtans geene broeders ofte susters vande ouerleden / inde successie vande selue zijde commende / ghepretereert sullen zijn.

xxvj.

Item egeene ouders ofte andere ascendenten / als het beyde gescheurt en eene van hen beyden conthozalen ouerleden en d'andere b' Onders naede schenckinge van beyde ofte vade van een van beyde sullen hare kinderen niet succederen. alleene int leuen is / en sullen haer kinderen ofte andere descendenten succederen.

xxviij.

Item de goederen vanden ouerleden / sullen altydts gaen ende Die goederen sullen wederkeren daer die van danc gecommen zijn. eruen aenden vrienden van s'vaders ende s'moeders zijde vande ouerleden / deelende en clouende de selue half / sonder aenschou te nemē dat de ouerledē meerder vā vaders dan vā moeders / oft ter

contrarie van s' moeders dan van s' vader zijnde achterghelaten hebben.

xxviij.

Representa-
tie ouder de
collateralen.

Item en sal representatie onder den collateralen en den vrienden ofte bloetberwanten vander zijde / niet voorder plaetse hebben/dan tot broeders ende sisters kints kinderen / ende oomen ende moepen kinderen inclusive / ende alle voorder collaterale vrienden den ouerden naest in grade en machtschappe bestaende / en euen nae zijnde / sullen by gelijcke gedeelte / hooft voor hooft eruen / vuytflwende alle voorder van grade ofte machtschappe.

xxix.

Roerende
hewelicken
bande goe-
deren ten
hewelicken
ghenoten.

Item soo wanneer eenige kinderen van hen ouders een boedel ofte in houwelicke mede-nauen / ofte anders tot voorderinge vande selue kinderen in haere neeringhe ende coopmanschappe ofte diergelijcke / eenighe goederen ofte penningen genoten sullen hebben / ende de selue naemaels niet heure mede-erfghenamen / inde goederen van heure ouerden ouders / sullen willen succederen / sullen eerst ende alvoorzen egheene sy sulcx ontfanghen ende ghe-noten hebben / inden ghemeenen boedel brenghen / ofte die gerechtwaerde van dien / sulcx die was ten tijde vande ghifte / ingeballe de goederen niet gheestimeert zijnde gegeue sulck sijn / Maer ingheballen van estimatie / sullen mogen volstaen midts confererende de selue estimatie / ende selue alsoo ghedaen zijnde / sal alsdan den geheelen boedel tusschen den langstleuende vader ofte moeder ter eenre / ende des ouerledens erfghenamen ter andere zijde / half by ghelijcke portien gedeelt worden / welck oock plaetse hebben sal in d'eerste / tweede / derde ende nabolgende houwelicken.

Ende sal t'gene nopende de successien ende collatien voorsz. is / plaetse hebben / soo wanneer by testamenten / houwelijcke voorderwaerden bewijsen ter Weesramere gedaen / ofte by andere dispositien ofte contracten niet en anders voorsien.

xxx.

Roerende
hewelicken
pude pach-
ters bande-
landen.

Roerende de huerlijden ende pachters bande landen: Hebben de Staten voornoemt mede geordonneert ende ghestatueert / ordonneren ende statuieren by desen / dat de ordonnantie joghens den huerlijden ende pachters inden jaere vijftienhondert xv. in februario gemackr alomme inden voorsz. lande en Graefschappen van nieuws gepubliceert / vuytgeroepen ende scherpelijcken onderhouden sal worden.

xxxi.

Ende amplierende de selue ordonnantie / hebben van menus geordona-

geordonneert ende ordonneren by desen dat de pachters en huer-
lynden/die eenighe huere ofte nahuere aen eenighe goederen pre-
tenderē willen onder derel vande selue pretentie/ inde occupatie
ofte t' gebuyck vande gehuerde landen ende goederen niet en sul-
len mogē bliuen / ofte hen de selfde directelich ofte indirectelich
onderwinden/ ten zy vande selfde pretentie /by publicke instru-
menten ofte d'epghen handt vanden epghenaer/ ghepasseert vooz
dare vande expiratie vande huere / promptelijck blijcie /ende dat
egheene huere plaetse hebben ofte effect loyteren sullen / daer van
sulcx als voozen verhaelt is/ niet en blijct.

xxij.

Dat oock soo wanneer den ouden huerman ofte yemandt van
zijnen t'weghen den epghenaer ofte nieuwen huerman/ met raedt
ofte daedt/directelijck ofte indirectelijck/ eenich hinder/ letsel/ em-
pelschente ofte d'epgementen doet/ter oorsaecke van t' gebuyck
ofte huere vande vooz. landen ende goederē/ dat daer van eren-
plare straffe ghedaen sal worden.

xxiiij.

Ende so wanneer een huerman / zijne erfghenaemen ofte actie
van hem hebbende/van eenighe onroerende goederen nae d'expir-
atie vande huere blijft occuperende die ghehuerde goederen/ soo
dat den epghenaer ter oorsaecke van dien jeghens hem moet tre-
den in rechte/ soo sal den seluen huerman zijne erfghenamen ofte
actie van hem vercrisgende/ nade litiscontestatie inde selue saecke
bouen de oncrupninge ende alle costen/ schaden ende interesten/
veruallen ende gehouden wesen te betaelen de helft vande waerde
vande gehuerde goederen/ gerekent jegens den penninck twintich
nae de leste huere/ Ende so verre de selue totter diffinitie sen-
tentie vanden eersten rechter toe/ inde vooz. occupatie perseue-
reren/ sullen alsdan bouen de euacuatie ende oncrupninge/ nits-
gaders bouen alle costen/ schaden ende interesten. veruallen ende
gecondemneert worden inde ghehele waerde vande selue goeder-
ten/ mede gherekent als voozens jeghens den penninck twintich
nae de leste huere.

xxv.

Ende sullen de vooz. penen by alle Rechters / daer voozen ter
oorsaecke t' vooz. proces woxt gheinstituert / sonder eenige disti-
mulatie ofte fauour gedereteert en toegewesen worden/ alwaert
oock soo dat den huerman/ syne erfghenamen ofte actie van hem
hebbende/ nade litiscontestatie haer ongelijck behenden ende hen
ghewillich inde oncrupninghe lieten condemneren / ende inghe-

Huere ofte
nahuere
niet te ma-
gen preten-
deren dat by
publicke
instrumenten

Dat den ou-
den huere
den nieuwen
egen huere
sal doen.

Wene hant-
grene die land
sonder huere
gebuycke.

valse de gecondemneerde egeene goederen en heeft omme de boozschapen te betaelen sal daer voozen aenden lijue ghestraf woerden naer gheleghentheyt vander saeckie.

xxxv.

Van hypoteque ende onroerendheyt van onroerendheyt van onroerendheyt.

Generale clausule van hypoteque betreffende de speciale.

Effect van generale hypoteque vooz ebeerendheyt speciale.

Belangende d' hypoteque ende veronderpandinge vande landen ende andere onroerende goederen / hebben de Staten vooznoemt geordonneert ende gestatueert / ordonneren ende statueren by desen: dat van nu vooztaen / soo wel by die vanden Raede provinciale vooznoemt / als by alle andere Gherechten vande voozschieden ende platten lande van Hollandt ende Westlandt vordonnantie ende tplaccaet vanden jaere M. D. xxxix. verstaen ende gheinterpreteert sal woerden / dat de clausule vande generale hypoteque / betreffende de clausule vande speciale hypoteque / inde constitutie van eenighe renten / schulden ende andere vrieuen van verbande / ghestelt segens den gheenen die nade selue constitutie by den constituent speciale hypoteque is ghestelt / alleenlijck plaetse hebben / ende sulcx als naer beschreuen rechten effect sozteren sal / ouer de goederen onder de jurisdictie vande Rechteren daer voozen de constitutie volghende de voozschreuen ordonnantie is gheleghen / den constituent ten tijde vande constitutie toebehoort hebende / ofte die hy vooz de publicatie van desen sal hebben vercrechten / ende niet op de goederen buuten de voozschreuen jurisdictie gheleghen : welcke interpretatie gheschieden sal in allen zaken / die vooz de publicatie van desen by eenighe sententien / vanden voozschreuen Raede ofte andere gherechte / niet diffinitiuelijck sullen wesen ghetetermineert. Ende belanghende de constitutie ende verbande van generale hypoteque / die nae twee maenden nae de publicatie van desen ghedaen sullen woerden / de selue en sullen gheenstins hinderlijck wesen ofte prejudiceren / den genen die constitutie ofte verband van speciaal hypoteque naermaels sullen vercrechten / sulcx dat de gheens die specialijck eenige onroerende goederen verbonden sullen woerden / inde selue speciale hypoteque / ende de penninghen daer van procederende / sullen woerden geprefereert den ghenen die onder generaele hypoteque / nae de voozschieden twee maenden nae de publicatie van desen ghestelt sal wesen / van sal de voozschreuen constitutie van generale hypoteque vooz gheuechte ghedaen / plaetse hebben ende effect sozteren tegens den genen die gelijcke constitutie ofte verbandt hebben / onder den welken de oudste constitutie de jonghet sullen woerden ghepreferereert / sonder dat indien alrevalle onderseepdt ghemaect ofte regard gheuomen sal woerden vooz wat Rechteren inde voozschieden landen de

gme

Generale constitutie van hypotheque sal wesen ghebaen / ende van ghelijcken sal de boorz. generale constitutie plaetse hebben / ende effect soeteren jegens den ghenen die maer personele actie hebben / welc als byden beschreuen rechten is gedisponeert.

Generale hypotheque giet boorz. speciale actie.

xxxvj

Ende sullen van nu boorzaen de gheene die speciale hypotheque hebbe / jegens de possessours van dien / sonder onderschept / ofte de debiteurs / hare erfgenamen / ofte penant anders die t'zelve speciaal hypotheque possideert / mogen procederen boorz haer achterweten / omme haer hypotheque daer booren verclaert / te hebben verbonden ende executabel sonder dat de possessours van dien sullen mogen sustijeren / dat den creditur gehouden is den v'ncipalen debiteur ofte zijne erfgenamen eerst te restueren.

Stoefende speciale hypotheque op bevalhege de landen.

xxxvij.

Alsoo mede de boorzgaende g'donnantie daer by belast es ghesatueert was / dat in alle steden ende dorpen vande boorz. landen / pertinente Registers gehouden souden worden / van alle verbyemdingen ende verbanden van goederen aldaer ghebaen / niet behoortlijck zijn onderhouden / ende mede deur de boorzleden oozloghe vele der seluer registeren zijn verniet ende verdupstert / twelc insghelijcx tot groote interest vande boorzschreuen goede onderlaeten strecken soude / ten ware daer teghens worde boorzlien: Soo hebben de Staten boorzts gheordonneert ende bevolen / ordonneren ende benelen by desen / dat eenen pegelijck van wat state / qualiteyt / ofte conditie hy zy / die eenighe constitutie van generale oft speciale hypotheque op eenighe onroerende goederen inden boorzschreuen landen ende Graefschappen van Hollandt es v'rieslandt hebben ofte pretenderen willen / binnen een jaer nae de publicatie van desen / de selue aenbrengen sullen den gherechte vande plaetse daer de goederen ten hypotheque ghestelt / zijn ghelegen / omme aldaer volgende d' instructie die byde boorzschreuen Staten daer toe sal worden gheniaecte / aengeteckent te worden / elcke constitutie boorz eenen halve stuver / op pene van te verballen in een jaer renten / t' appliceren een verdendeel den Hooft-officier / een verdendeel den armen vander plaetse / ende het derde verdendeel den aenbrengher. g'donnerende ende beuelende by desen allen Schouten / Schepenen / Ghedwozrens ende ander Rechters / mitgaders heure Secretarissen loo wel van steden / dorpen / als andere collegien inden boorz. landen van Hollandt es v'rieslandt: goede toelicht te neme / dat sy van nu boorzrae eegene byenē ofte instrumenten / houdende verbyemdinge ofte hypotheque van enige onro-

Hypotheque boorz date van desen gheconstitueret ter pluerse daer constitutie goet been gelegert zyn / te boeck te byenicht

Wettersins dinghe ofte

xxviii

hypotecatie
van onro-
zeiden goe-
deren niet te
beseghelen
sonder eerst
geregistreert
te sijn.

rende goederen/ en sullen segelen/ teekenen ofte buyegheuen/ ten
zy dat de selue wel ende perfectelijcken geregistreert sijn/ op pene
van hyden voorszeyden Secretaris te verbeure t'elcke reple sesss
Carolus guldens/ de twee deelē ten behoef vanden Hoofst-officier
van elcker plaetse ende quartier/ ende het derdendeel ten behoene
vanden actibeynger/ ende daerenbouen op arbitrale correctie.

xxxvij.

Register
vande ver-
breemdinge
oft hypote-
catie wel te
bewaeren.

Ende op dat de voorsz. Registeren wel sekerlijck ende getrou-
welijck mogen worden bewaert: Soo hebben de Staten voorge-
noemt geordonneert ende ordonneren by desen/ dat in elcke Stadt/
dorpe ofte collegie daer eenige alienatie ofte hypotecatie ende ver-
banden van ontoerende goederen sullen wordē gedaen/ gemaect
sal worden een kiste niet twee slotē/ daer inne de voorsz. Registeren
sullen worden bewaert/ van welke sloten een sleutel bewaert sal
worden byden Officier ofte secretaris/ ende eene by den oudsten
Scheypen ofte Geshwozen/ ende sullen de selue sloten geopent ende
ghesloten worden in haere beyde presentie/ alles op pene voorsz./
appliceren als vooren/ ende dat de Hoofst-officier de kiste sal doen
maken tot haren costē.

xxxix.

alle rechten/
costuynen
en blantien
van collegien
ende heeren/
ofte ghe-
bochten heeren
aen te byen-
ghen.

Ende omme te verhoeden de exactie daer innde de voorsz. goe-
de onderlaten dagelijck worden bewaert/ onder pretext dat eeni-
ghe Steden/ Heeren/ Ambachts-heeren/ Collegien van Dijk-
graefschappen en Heemraden/ Vassalen leenhof houdende/ Bail-
liu ende mannen dorpen/ ghesuchten ende alle andere juridictien
hebbende/ pretenderen tot verscheyden emolumenten/ baten ende
proffijten by costuynen ofte blantien gerechticht te sijn/ dat me-
de midts d'onsekerheyt vande selfde costuynen ende blantien de
voorsz. onderlaten met vele proessen ende groote costen worden
bewaert: Soo hebben de voornoemde Staten willende daerinne
mede versien/ gheordonneert ende ordonneren by desen/ dat alle
Steden/ Heeren/ Ambachts-heeren/ Collegien van Dijk-grauen
ende Heemraden/ alle Vassalen leenhof houdende/ Bailliu ende
mannen dorpen/ ghesuchten ende alle andere eenighe juridictie
hebbende/ binnen den tijde van zes maenden naer de publicatis
van desen/ inde Grefte vanden Hove van Hollandt alhier inden
Haghe/ aenbyenghen ende in gheschrijfte ouerleuere sullen/ alle al-
sulche rechten/ costuynen en blantien/ tzu van naestingen/ naer-
coopen/ ponegest/ recht van leenen/ die by eenige besterke/ buyter-
ste dispositie/ transporten/ houtwelijckliche voorzwaerden ende an-
ders hoe dattet zy aenbesteruen ende opcommen/ zegelrecht ende
alle

alle andere rechten die sy respectiue in hare iurisdictione ampten en officien gemeten en gebuycken / en vooz den jare M. D. tventtzeuentich ghenoten ende ghebuycke hebben / omme op de onderhoudenisse van dien in alle equaliteyt ende sulcx de Staten beuinden sullen / ten meesten dienste vande onderlaten te behooren / voozien te worden: Alles op pene dat by faulte van ouerleueringhe op de vooz. costumpen / vlantien ende ghebuycke van rechten naede expiratione vanden vooz. tijde / niemant in rechte ofte daer buyten en sal mogen worden gemolesteert / ende dat de selue vooz nu ghelijck alsdan ghehouden worden vooz contracten.

x.

Ende ten laetsten ordonneren ende statueren de Staten vooz noemt mede / dat terstont naer vercondinge van desen inde vooz landen ende Graeffschappe van Hollandt ende Vrielandt / noch by den vooz. Houe prouinciael / noch in eenighe steden / doopen ofte wettelijke collegien / noch by eenighe ingheseten vanden seluen Lande / inde computatie ende berekeninghe vanden beginne ende eynde vande jare / egheene andere stijle ofte maniere van schrijuen en sal worde ghebuycke / dan diemen hondt vooz gemeene te weten / Dat alomme en by een pegelijcken inden vooz Landen / t'beghin vanden jaeren genomen ende gerekent sal worden / den eersten dach der Maent van Januarij / sonder dat die vanden Raede voozgenoemt / ofte die vanden ghevolghe vanden Houe / noch eenighe Regeerders vanden steden / doopen ende collegien voozghenoemt / eenighe andere stijle oft maniere sullen moghen gebuycken. Verbiidende ouer sulcx buytdijckelijck allen Officieren / Griffiers / Secretarisen / ende ghegeneralijcken allen den onderlaten vanden vooz Landen / in heure openbare acten / gherechtelijke byienen ende instrumenten / noch in heure Regiters ofte protocollen anders te doen ofte te laten gheschieden / op pene van pnuatie oft suspensie van heure staten ende officien / ofte andere arbitrale correctie / naer exigentie vander zaeken.

xi.

Welcke poincten ende articulen de vooz. Staten gheordonneert hebben / ende ordonneren by desen / dat vooztaen volcomelijck sullen worden achtervolcht ende onderhouden / niet teghenskaende eenighe rechten / voozgaende ordonnantien / costumpen ofte vlantien ter contrarte / die de vooz. Staten gheordonneert hebben / ende derogueren by dese / vooz so vele de selue eenichsins daer tegens sullen moghen stryden. Ordonnerende ende

C

beue-

Wraandere
ghe vande
lijst en ebe
ghin dat
r. Jare.

Derogatie
van allen
rechten / cost
umpen / etc.
desen contras
tecedde.

beuelende den presidentende ende Raeden provinciël van Holland
 voorigenoemt / den Advocaet fiscael ende Procureur generael
 vanden seluen Hove / misgaders allen Officieren vanden voorsz
 Lande ende Graefschappe van Hollandt / tegens den overtreders
 de contrabenteurs van dien te procederen naer behooren / sonder
 dissimulatie / gunste ofte ongunste / op pene van metter daet van
 hare officien verballen ende afgheselt te worden.

Al dus gedaen / besloten ende gearresteert byden Staten voorige
 noemt inden Hage / ende tzegeel vande selue Staten hier op ge
 druckt / den eersten Aprils duysent vijfhondert tachtich.

Ende ter ordonnantie vande Staten

Onderteeckent

C. de Rechtere,

19

Tafel vande voornoemde Oꝛdonna- tie vande Politie,

- V**anden huwelicken staet/art. 3.
 Wie vooꝛ geechte luden gehouden werden/art. 4.
 Vande geboden te geuen/art. 13.
 Tijdt van te moghen huylcken/ibidem.
 Pœna fornicationis, ibidem.
 Graden van maechſchap/art. 133, 134, 135.
 Graden van affiniteyt/art. 133, 134, 135.
 Van geboden ter caule vā maechſchap ofte affiniteyt te ſchutten/
 art. 135.
 Huwelicken contrarie deſe oꝛdonnantie aenghegaet/moghē niet
 ſubſiſteren/art. 135.
 Straffe van ouerſpel/art. 136, 137, 138, 139, 140.
 Belangende ſucceſſie ad Intestato, art. 141.
 Ius representationis, art. 142.
 Die onders by faute van deſcendenten ſullen heur kinderē ſucce-
 deren/art. 143.
 Kinderen ende kintskinderen by repreſentatie/art. 143.
 Hoe halbe broeders ende ſuſters zullen ſuccederen/art. 144.
 Succēſſie van doomen ende moeyen/art. 145.
 Grootvader ende grootmoeder ſullen vooꝛ doomē ende moeyen
 ſuccederen/art. 146.
 Broeders naerde ſcheuvinge vā bedde ofte doode van een vā bep-
 den/sullen heure kinderen niet ſuccederen/art. 147.
 Die goederē ſullen wederkeerē aende zijde daer die van daen ge-
 comen zijn/art. 148.
 Repreſentatie onder die collateralen/art. 149.
 Roerende t'inzegē vande goederē ten huwelick genotē/art. 150.
 Roerende huyluden ende pachters vande landen/art. 151.
 Huere nochte nachuers niet te mogē pꝛetenderen dan by publiſch
 inſtrument/art. 152.
 Dat den oudē huerder dē nieuwē egeen hinder ſal doen/art. 153.
 Pene vanden ghenen die lant ſonder huere ghebꝛuycht/art. 154/
 ende 155.
 Van hypoteque ende onderpandinge vande landen/art. 156.
 Generael clauſule van hypoteque neffens die ſpeciale/art. 157.
 Effect van generale hypoteque pꝛocederende ſpeciale/ibidem
 Generael hypoteque gaet vooꝛ perſonnelē actie/ibidem.

Roerende :

Roerende speciael hypotheque op veralsmeerde landen/art. xxxvi,
 Hypotheque voer dace bandelen geconstitueert ter plaetse daer die
 inmeuble goederen gelegd zijn te boeck te brengen/art. xxxviij.

Verbyeendinghe ofte hypotheque van onroerende goederen niet
 bezeghelen/sonder eerst geregistreert te zijn/ibidem.

Register bande verbyeendinge ofte hypotheque wel te bewaren
 art. xxxviij.

Alle rechten/coustummen en blancien van collegien ende heere ofte
 ambochelheeren aen te brengen/art. xxxix.

Veranderinghe banden tijl/ende begin van t Jaer/art. xl.

Derogatie van allen rechten/coustummen ende desen contrarierende/art. xli.